

AARHUS TEATER STUDIO

LEIF PETERSEN

DEN GUDDOMMELIGE HVERDAG

efter en roman af MOGENS KLITGAARD

Hverdagen og os:

Mogens Klitgaards roman fra besættelsestidens Danmark er væsentlig ved osse at være aktuell. En publikummer vil nok sige, at vi har jo ikke åben krig omkring vore kyster lige for tiden. – Men krig behøver ikke at være åbenlys.

Krig kan osse ha' andre og pænere navne. »Konkurrence«, for eksempel! –

Sæbehandleren i »Den guddommelige hverdag« vågner op ved at se en besættelsesmagt, den store koncern, tromle sin lille butik ned, selvom sæbehandleren er fredselkende, flittig og gældfri.

Men romanteksten om dette livsdrama fra vor hverdag mangler bevidst konfrontationer, sæbehandleren og den beslutsomme afdelingschef fra koncernen mødes aldrig, fuldstændigt som i det virkelige liv.

Lissom piloterne dengang ikke så, hvem deres bomber dræbte, sådan lukker vor tids økonomiske magt-mennesker osse øjnene for, hvad deres dagværk forårsager af menneskelige skader.

Mennesket forsyner sig selv med undskyldninger for sin ødelæggende virksomhed. Og forventer at livet skal fortsætte, som om intet var hændt, menneskeracens reproduktion fortsættes: »Piger er blevet besvangret i denne nat, mennesker er fødte og mennesker er døde i denne nat og en ny dag er brudt frem og livet går uophørligt videre. Og det er en fredelig og dejlig augustmorgen trods krigstidens hverdag, der gør sit arbejde iblandt os og i kølige, pæne kontorer sidder statistikere og konstaterer nøgternt og uden ophidselse, hvor meget de store formuer er vokset og hvor meget hverdagens hundredtusinders leveniveau er sænket.«

Men de hundredtusinder lever. Pigen Agnete, som har så let ved at forelske sig. Og måske var lige ved at tro på, at sådan noget, det er bare uorden og tegn på livsuduelighed. Og studenten Andreas, endnu så lidt borgerlig, at han ikke forhærder sig overfor kærlighedens gennemslagskraft, men lader sig føre med af dens krav om stillingtagen.

Leif Petersen

LEIF PETERSEN – aftenens forfatter – er født i 1934. Han debuterede som dramatiker i 1964, og har i de forløbne år været en af de mest produktive og oftest spillede i den yngre forfattergeneration.

»Den guddommelige hverdag« – skrevet specielt til Aarhus Teater og Studioscenen – er det 8. Leif Petersen-skuespil, der får sin sceniske ur-opførelse i Århus. I alt 9 af Leif Petersens skuespil har nu været vist på teatrene i Århus.

Skuespil:

»Kassemat« (64).

»Butikkens Teater« (65 – opført på Svalegangen 68).

»En kvinde er en straf« (65 – ur-opført på Aarhus Teater Studio på Store Scene).

»Prøv – og nyd det« (67).

»Elsk, Elsk« (68 – ur-opført på Svalegangen).

»Livsens Ondskab« (dramatisering af Gustav Wieds roman, ur-premiere på Aarhus Teater 69, Store Scene rekord med 72 opførelser).

»Alting og et posthus« (69, ur-premiere på Svalegangen). Senere filmatiseret under titlen »Det er nat med fru Knudsen«.

»Nu går den på Dagmar« (70, ur-premiere Aarhus Teater, Studio. Studio-scene-rekord med i alt 67 opførelser). Filmatiseret under samme titel.

»Rene ord for pengene« (72).

»Revolution forbudt« (ur-premiere på Aarhus Teater, Store Scene, 73).

»Medaljens bagside« (74).

»Panik før lukketid« (74, ur-premiere på Aarhus Teater, Studio).

»Fremad« (74).

»Nix Pille« (76).

TV-spil bl. a. »Sig ja til livet« (68), »Efteråber« (70), »Ved du hvad du skulle – gifte dig med Tulle« (70), »Kom Sigøjner« (71), »Kommunisten« (71), »Spild og Service« (75).

»Man vil aldrig helt tro på uanstændighedens muligheder, selvom den trives fortræffeligt omkring én, det er menneskets selvopholdelsesdrift, der gør, at man inderst inde ikke tror på det urimelige og ødelæggende. At man dybest inde tror sig usårlig og udødelig. Det er jo derfor de kan få soldaterne til at gå i ilden, de ser nok kammeraterne falde til højre og venstre, men inderst inde tror de ikke de selv vil blive ramt, før den flammende smerte pludseligt er over dem.«

Mogens Klitgaard

»Den guddommelige hverdag«

DEN GUDDOMMELIGE HVERDAG

Skuespil af Leif Petersen efter Mogens Klitgaards roman

Iscenesættelse: *Asger Bonfils*

Scenografi: *Ivan Mogensen*

Medvirkende:

Repræsentanten	<i>Karl Erik Christophersen</i>
Værtinden	<i>Tove Wisborg</i>
Studenten	<i>Søren Spanning</i>
Sæbehandleren	<i>Poul Clemmensen</i>
Afdelingschefen	<i>Aksel Erhardsen</i>
Mathias	<i>Hother Bøndorff</i>
Agnete	<i>Ilse Rande</i>
Redaktøren	<i>Ejner Hans Jensen</i>
Værnemagtssoldaten	<i>Hother Bøndorff</i>

Handlingen foregår i 1942 i Danmark

Ingen pause: Spilletid: Ca. 1 time og 20 minutter

Regi: David Gerdel – Per Søgaard
Suffli: Ingeborg Jensen
Belysning: Knud Jacobsen

Fotostater: Rolf Linder

Scenemester: Kai Johansen
Belysningsmester: Niels Emil Larsen
Malersal ved Jens-Anker Olsen
Skræddersal ved Hanne Gissel
Lydteknik: Jens Ravn
Teaterfrisør: Anette Krafczyk

Rekvisitør: Viggo Jensen
Overregissør: Jørn Walsøe

Teaterchef: Henrik Bering Liisberg
Teatersekretær: Jacob Kielland

Teaterforlag: Danske Dramatikeres Forbund
Forside og plakat: Arne Ungermann
Programredaktion: Bent Frandsen

Tryk: Kannike Tryk, Århus.

Aarhus Teater, Studio, sæson 1977/78
Ur-premiere: Lørdag 3. september 1977

Om Mogens Klitgaard:

Det var omkring 1935–36, at en hel række talentfulde forfattere debuterede: *Kjeld Abell*, *H. C. Branner*, *Hans Scherfig*, *Martin A. Hansen*, og i 1937 *Mogens Klitgaard* med romanen »*Der sidder en mand i en sporvogn*«. Meget forskellige var de som kunstnere, men alle optaget af tidens problemer, økonomisk krise, arbejdsløshed, den truende nazisme, optræk til en ny krig.

Mogens Klitgaard (født 1906) var en der havde mærket situationen på sin krop, han var som halvvoksen rendt fra Vajsenhuset og havde i mange år vagabonderet rundt i Europa, de sidste år levet ludfattig i København af tilfældige job, til slut som billardmarkør på en vinstue. Han må have læst og tænkt en del, for han fremtrådte som en overlegen skribent fra første færd, en menneskekender, en sikker stilist som forenede en barsk realisme med en forstående humor.

Jeg mødte ham første gang i 1940 og blev hurtigt ven med ham. Han havde et behersket væsen, et smukt ansigt, et fast og direkte blik som var vagtsomt iagttagende, han var vænnet til mistænksomhed mod mennesker, havde kendt for mange sjovere og slyngler, men overfor venner viste han sit lune, sin sociale forståelse og sit politiske engagement, en socialist men ikke partimand, uafhængigheden var ham dyrebare, netop fordi han kendte underkuelsen så godt.

Han sagde engang under en samtale: »Har du lagt mærke til, når folk kommer til et møde, et foredrag f. eks. – de går ikke op og sætter sig på de første rækker, hvor man ser og hører godt, og hvor der er god plads! – Nej, de sniger sig ind og sætter sig bagude eller på siden, beskudent, lisom undskyldende at de eksisterer«. Sådan er vi opdraget, tæmmet fra barnsben, ingen frimodighed, ikke noget med at føle at »jeg er ugu min egen!«

Det fører ind til et hovedmotiv hos ham. Det var noget han selv havde kæmpet imod, denne indpodede pænhed og forsigtighed og følelse af underlegenhed, som får os til at undvige og bøje os, i stedet for at være os selv og simpelt hen forlange ret til at være her.

Det kan man især læse om i hans anden roman, »*Gud mildner luften for de klippede får*«, som overvejende selvbiografisk fortæller om hans liv som vagabond, om en mand der forgesøges søger den virkelige frihed på landevejene. Bedre går det i den tredje roman, »*De røde fjer*«, hvor den pæne og velopdragne hovedperson bliver hundset og misbrugt så længe, at han begynder at tænke, at »man skal

holde ryggen ret og hodet højt, man skal træne sin vilje og tvinge tilværelsen efter sit behov, man kommer ingen vegne med udmyghed« og tilsidst gør sig selvstændig. Også i »*Elly Petersen*« har vi det samme motiv, denne gang en ung pige, som gennem omskiftende erfaringer lærer at have mod til at være sig selv.

Om det er en linje, der kulminerer i Mogens Klitgaards sidste bog, »*Den guddommelige hverdag*« fra 1942. Den giver et tværsnit af tilstanden i Danmark under den tyske besættelse, en mosaik af enkeltbilleder: autentiske udklip og annoncer fra aviserne, portrætter af mennesketyper, skildringer og noveller fra forskellige egne af landet, og to gennemgående fortællinger om pigen Agnete og om sæbehandler Jørgensen. Sidstnævnte er igen den typiske »lille mand«, han har sin egen butik, som en af de store koncerner ønsker at opsluge, men han protesterer, gør modstand, vil ikke finde sig i at blive gjort umyndig. Det er mig bekendt, at Schou-koncernen følte sig ilde berørt og havde en brevveksling med forfatteren, uden at der dog kom nogen sag ud af det.

Det må være en aktuell historie stadigvæk, måske mere end før, ikke bare fordi de store i stigende grad sluger de små, men også fordi umyndiggørelsen af os er truende.

Mogens Klitgaards bøger er levende den dag i dag, både ved deres emner og deres sprog. Selv levede han kun kort. Han flygtede til Sverige i 1943, kom tilbage i 1945 og døde samme år af en sygdom, der stammede fra hans fattige ungdom.

Sven Møller Kristensen